

Pirkka Pekkarinen

Dos, erikoislääkäri, kliininen opettaja
Anestesiologia ja tehohoito, Helsingin yliopisto
HUS, Leikkaus- ja tehohoitokeskus
pirkka.pekkariinen@helsinki.fi

Opetuspotilas

– eli anestesiologian ja tehohoidon opetus Suomessa

Esitiedot

Anestesiologian ja tehohoidon opetus maamme viidessä lääketieteen perusopetusta antavassa yliopistossa vaihtelee suuresti. Asia nousi pinnalle Medigi-hankkeessa, joka oli vuosina 2018–2021 toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kärkihanke (1). Hanke toteutettiin lääketieteen opetusta antavien tiedekuntien yhteistyönä Helsingin, Itä-Suomen, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistossa ja sen tavoitteena oli valtakunnallinen lääketieteen koulutuksen harmonisointi ja modernisointi hyödyntämällä digitalisaatiota lääketieteen ja hammaslääketieteen opetuksessa. Osana hanketta laadittiin myös anestesiologian ja tehohoidon opetuksen kansallinen ydinainesanalyysi, jossa kuvattiin lääkärin perusopetukseen kuuluvat opetussisällöt. (1)

Medigi-hankkeen innoittamana ja sen kanssa yhteistyössä kollegat Mikkonen ja Taponen tekivät syventävien opintojen opinnäytetyön, jossa erikoisalamme opetuksen eroja kartoitettiin yliopistojen välillä (2). Annetun opetuksen määrässä oli suurta vaihtelua: Helsingin yliopistossa perustutkintoon sisältyi vähiten oppialamme opetusta, vain 3 opintopistettä (op), kun taas eniten oppialan opetusta oli Oulun yliopistossa, 13 op. Samassa opinnäytetyössä kartoitettiin myös kyselytutkimuksilla opiskelijoiden kokemusta anestesiologian ja tehohoidon opetuksen heille antamista valmiuksista. Kyselyt lähetettiin keväällä 2020 niille opiskelijoille, jotka olivat kyseisenä vuonna suorittaneet oman yliopistonsa

tarjoamat pakolliset tutkintoon kuuluvat anestesiologian ja tehohoidon opintonsa, ja keväällä 2021 juuri valmistumassa olevalle vuosikurssille. Yliopistojen väliset erot olivat pieniä, mutta muiden yliopistojen opiskelijat kokivat saaneensa paremmat valmiudet anestesiologian ja tehohoidon alalle kuin vähiten oppialan opetusta tarjoavan Helsingin yliopiston opiskelijat. (2)

Nykytila

Mikä on anestesiologian ja tehohoidon opetuksen tilanne nyt noin kolme vuotta Medigi-hankkeen päättymisen jälkeen? Kirjoittaja pyysi syksyllä 2024 kaikkia oppialan klinisiä opettajia raportoimaan epämuodollisesti oman yliopistonsa opetuksen laajuudesta ja opettajien (professorit, kliiniset opettajat) määrästä. Jokaisesta yliopistosta vähintään yksi kliininen opettaja vastasi kysymyksiin. Tietoja ei ole varmennettu, eli ne saattavat olla epätäydellisiä, mutta kuvastanevat pääpiirteissään oppialamme opetuksen tilannetta.

Opetuksen laajuudessa ei vaikuta tapahtuneen merkittäviä muutoksia: Helsingissä perustutkintoon kuuluu edelleen 3 op opetusta (lisäksi integroitua opetusta), Turussa 5 op (lisäksi integroitua opetusta), Tampereella opetus on vahvasti integroitua, varsinainen anestesiologian ja tehohoidon kurssi on 3 op, mutta klinisten opettajien arvion mukaan tämän lisäksi muuta opetusta on noin 4 op, Kuopiossa 4 op (lisäksi integroitua opetusta) ja

**Oppialan
perusopetukseen
on luotu yhteinen
ydinainesanalyysi.**

>>

		Helsinki	Turku (+Pori)	Tampere	Kuopio	Oulu
Aloituspaikat LL (2024)		160	160	160	174	172
Erikoistumispaikat (2024)		25	7	8	5	7
Opetushenkilöt ja työaika	Professori 1	100 %	100 %	100 %	50 %	100 %
	Professori 2	35 %	100 %		50 %	
	Professori 3	35 %			30 %	
	Professori 4	35 %				
	Yhteensä prof.	205 %	200 %	100 %	130 %	100 %
Kliininen opettaja 1		100 %	100 %	50 %	100 %	100 %
Kliininen opettaja 2			60 %	50 %	100 %	100 %
Kliininen opettaja 3			55 %	50 %		
Yhteensä klin.op.		100 %	215 %	150 %	200 %	200 %

Taulukko 1. Opetusresurssin ja aloituspaikkojen vertailu, syyslukukauden 2024 alun tilanne kliinisten opettajien käsityksen mukaan.

Oulussa edelleen eniten, 13–14 op, josta osa integroitua.

Myös anestesiologian ja tehohoidon opetushenkilöstön määrässä oli merkittäviä eroja yliopistojen välillä. Kliinisiä opettajia vaihtelevilla työaikaprocenteilla oli syksyllä 2024 Helsingissä yksi, Kuopiossa ja Oulussa kaksi, sekä Tampereella ja Turussa kolme henkilöä (Taulukko 1). Valtaosa kliinisistä opettajista oli määräaikaissa työsuhteissa. Osalla nimikkeenä oli yliopisto-opettaja. Kliinisten opettajien kliinisten sivuvirkojen prosenttiosuuksissa oli merkittävää vaihtelua.

Professoreita oli puolestaan Helsingissä neljä (anestesiologia ja tehohoito, kivunhoito, ensihoito, tehohoito), Kuopiossa kolme (2 kpl anestesiologia ja tehohoito, 1kpl ensihoito), Turussa kaksi (2 kpl anestesiologia ja tehohoito), Tampereella yksi ja Oulussa yksi henkilö. Yhteenlasketut työaikaprosentit käyvät ilmi taulukosta 1. Helsinki erottuu myös opetusresurssin jakaumassa muista yliopistoista, sillä työaikaprosenttina mitaten Helsingissä luotetaan suppilomalliseen hierarkiaan, kun muissa yliopistoissa noudatetaan perinteisempää pyramidimallia.

Suunnitelma

Anestesiologian ja tehohoidon opetuksen osalta Medigi-hankkeen päätavoite, eli opetuksen harmonisointi kansallisella tasolla, ei vaikuta toistaiseksi toteutuneen. Hankkeen myötä kou-

lutuksen erot ovat tiedossa ja oppialan perusopetukseen on luotu yhteinen ydinainesanalyysi. Opetuksen ei tarvitse olla täsmälleen samanlaista kaikissa yliopistoissa, mutta ydinaineksen keskeisten oppimissisältöjen omaksuminen tulee mahdollistaa kaikille opiskelijoille tasapuolisesti. Tiiviimpi yhteistyö opettajien kesken kansallisella tasolla voisi olla hyödyllistä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Käytännön opetustyötä tekevien anestesiologikollegojen keskuudessa heräsiikin keväällä 2024 halu tiivistää yhteistyötä ja tämä johti SAY:n Pedagogisen jaoksen syntymään. Jaos piti perustamiskokouksensa 14.1.2025, ja päätti olla avoin kaikille oppilamme opetuksesta ja koulutuksesta kiinnostuneille kollegoille. Suunnitteilla on järjestää ensimmäisenä toimintavuonna kaksipäiväiset koulutuspäivät Turussa 21.–22.5.2025, sekä pedagogisen sessio Operatiivisilla päivillä. Tarkempaa tietoa Pedagogisen jaoksen toiminnasta löytyy jaoksen verkkosivuilta. (3)

Anestesiologian ja tehohoidon opetuksen kansallinen yhteistyö on parhaillaan ottamassa aivan uutta tuulta purjeisiin, tervetuloa mukaan! ■

Tietoa Pedagogisen jaoksen toiminnasta löytyy jaoksen verkkosivuilta.

Viitteet

1. Reinikainen M. Mediä, digiä ja ydinainesta. Finnanest 2020; 53:92–94.
2. Mikkonen K, Taponen O, ja Reinikainen M. Lääketieteen opiskelijoiden kokemus anestesiologian ja tehohoidon opetuksen antamista valmiuksista. Finnanest 2024; 57:120–124.
3. SAY: Pedagoginen jaos. www.say.fi/jaokset/pedagoginen-jaos.